

ӘЛ-ФАРАБИ атындағы ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ имени АЛЬ-ФАРАБИ

«ҚАЗІРГІ МЕКТЕПТЕРДЕГІ БИОЛОГИЯЛЫҚ БІЛІМ» атты
биология пәнінің мұғалімдеріне арналған республикалық
оқу-әдістемелік білім беру семинар

МАТЕРИАЛДАРЫ

17-18 наурыз 2017 жыл

МАТЕРИАЛЫ

республиканского учебно-методического обучающего семинара
«БИОЛОГИЧЕСКОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В СОВРЕМЕННОЙ ШКОЛЕ»
для учителей биологии

17-18 марта 2017 года

Алматы 2017

кабілетті шығармашылық тұлғаны қалыптастыруға бағытталған оқытудың кредиттік жүйесі енгізілуде. Кредиттік жүйенің негізгі ерекшелігі – бұл жүйеде студенттердің өзіндік жұмыстарының маңызы, мәртебесі жоғары. Өзіндік жұмыс кең мағынада өз бетінше ойлауды және студенттің таным белсенділігін ынталандыруға жағдай жасайтын кез-келген іс – әрекет. Демек, кредиттік оқыту жүйесінде студенттің бойында интеллектуалды еңбек мәдениеті қалыптасады, құндылықтар жүйесі және ынталылық түрткілері өзгереді. Оқыту үрдісінде біржақты пассивті түрде Р – білімді (programming ағылшын сөзінен) алу емес, керісінше Q – білім негізінде (ағылшынша questioning) Q - дағдыларды қалыптастыру мүмкіндігі жасалады. Мұндай білім сыни тұрғыдағы ойлауды, яғни өзгенің пікірін ести және тыңдай білу, өз көзқарасын дәйектеу және ұстана білу, қандай да бір идеяларды тексеру және сынап білу, өзіне сауал қою және өз ісіне сыншы бола білу дағдысын дамыту арқылы қалыптасады.

Өз бетінше білім алудың артуы, білім беру мазмұнының өзгеруі де өз кезінде оқытушылық іс-әрекетінің күрделенуін және әртараптануын қажет етеді. Оқытушылар болашақта курстың дизайнері, фаслитатор, тьютор, ингибилатор сияқты біліктіліктерге мамандануы қажет. Бұл жағдайда, оқытушының ролі жаңа сапада көрінеді, оқытушы оқу пәнін меңгеру үрдісіндегі серіктес ретінде қарастырылады. Оқу үрдісі оқытушы және студенттің өзара бірлескен шығармашылық іс-әрекетіне айналуға.

Оқу үрдісіндегі серіктестіктің тиімділігі, біздің пікірімізше, біріншіден, оқу үрдісінің ұйымдастырылуымен, екіншіден, осы үрдістің қатысушылары арасындағы қарым қатынастың сапасымен анықталады.

Кредиттік жүйеде оқу үрдісін ұйымдастыру тиімділігін арттыру мәселесі дәріс, әсіресе семинар және тәжірибелік сабақтарды, СӨЖ және ОСӨЖ ұйымдастыруға, жүргізуге ерекше талаптар қояды. Әсіресе, курс студенттерінің СӨЖ тапсырмаларын орындауға машықтанбағандығын, үстіріт қарастарын ескерсек, бұл мәселенің өзектілігі арта түседі.

Біздің пікірімізше, ең алдымен логикалық байланыстылық, бірізділік, сабақтастық қағидаларын ұстана отырып, пәнді оқыту барысында берілетін материалдардың сабақ түрлері бойынша жіктелуіне баса назар аудару қажет.

ШЕТ ЕЛДЕН КЕЛГЕН СТУДЕНТТЕРДІ УНИВЕРСИТЕТ ЖҮЙЕСİNДЕ БЕЙІМДЕУ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Ыдырыс Ә., Абылайханова Н.Т., Мухитдинова Т.М., Тусупбекова Г.А.,

Аблайханова Н.Т., Басығараев Ж.М.

Әл-Фараби атындағы университет

Қазіргі таңда шатысқан жіптей толыққанды шешімін таппай жүрген мәселелердің бірі оралман студенттердің ортамен, соның ішінде университеттік ортаға бейімделу мәселесі. Оралман студенттер мәселелерінің алдын алу мақсатында Қазақстан Республикасының білім және ғылым министрлігі (министрлік) және еліміздің шоқтығы биік білім ордалары әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық университеті (әл-Фараби атындағы ҚазҰУ), Қ. Сәтпаев атындағы Қазақ Ұлттық Техникалық Университеті (Қ.Сәтпаев атындағы ҚазҰТУ), Абай атындағы Алматы Педагогикалық Университеті секілді ірі оқу орындарының қолдауымен біздің оралман студенттерімізге мүмкіншіліктер жасалынып, жоғары білім алуға.

Әрине, аумалы-төкпелі заманда отбасынан, өскен ортасына жырақта мүлдем білмеген, көрмеген жерге келіп білім алудың өзі оралман бауырларымыздың қайсарлығы мен ержүректілігі. Осыдан-ақ біздің оралман қандастарымыздың бойынан тектіліктің нышаны байқалып тұрған жоқ па.

Иә, сіз ойлауыңыз мүмкін «келсе олар өз Отанына, Қазақстанға келіп жатыр ғой» деп. Рас, мен сізбен келісемін, бірақ сіз қарапайым түрде ойлап көріңізші. Егер сіз өзіңіздің бақшаңызда өсіп тұрған алма ағашыңыздың орнын ауыстырған болсаңыз, ол бірден бой алып өсіп кетпейді ғой, ол біраз ауырып барып бой алады деп ойлаймыз. Бір ортадан екінші ортаға ауысу барысында қандайда болмасын тіршілік атаулының дағдарысқа ұшырауы айдан анық нәрсе екені айтпасада түсінікті. Оның қасында оралман студенттердің университет жүйесіне бейімдеу мәселесі елең еткізерлік жағдай.

Қазіргі таңда еліміздің жоғарғы оқу орындарында көптеген оралман қандастарымыз білім алып, өз біліктерін шыңдауда.

Әрине, біздің үкімет тарапынан олар үшін жасалынып жатырған жағдайларды да айта кету керек. Оралман студенттер үшін жыл сайынғы грант есебінен берілетін жеңілдіктер, жатахана мәселесі т.с.с.

Дегенменде де оралман студенттер үшін басты проблема тіл, оқулық, қосымша курстардың аздығы.

Тіл қарым- қатынастың басты құралы болып табылатындықтан, тіл мәселесіне айрықша көңіл бөлінуі керек деп ойлаймыз. Мигранттардың көшіп келген елдің тілін білуі, олардың еңбек, әлеуметтік мәдени өмірге араласуының негізгі индикаторы болып табылады.

Қазақ ұлты халықтарының өз Отанына көшіп келуінің бірінші себебі қазақ тілін, мәдениетін, тарихи ортаның әдет-ғұрпын сақтап қалу, ұрпақтарының келешегін қамтамасыз ету. Оралман студенттер қазақ тілі мен қатар орыс тілінің күнделікті қолдану қиыншылықтарымен бетпе-бет кездесуде. Орыс тілі қазіргі қоғамда қарым-қатынаста негізгі тіл болғандықтан, оралман студенттердің қоғаммен араласуына, Қазақстанның әлеуметтік және мәдени өміріне қатысуына қиындықтар туғызып отыр. Бұл өз кезегінде орыс тілін білмеу салдарынан өмірлерін одан-әрі қиындатады. Оралман студенттердің қазақ қоғамына кіріктірілуіне теріс әсерін тигізетін тіл білмеушілікті елемей қалуға болмайды. Қытайдан, Ираннан, Пәкістаннан, Ауғанстан мен Турциядан келген оралман студенттер толық қазақ тілін меңгере алмайды, сондықтан да келе салысымен тіл білмеушілікке байланысты қиыншылықтарға кездеседі. Осылардың алдын алуға байланысты оралман студенттерге тілді меңгерту курстарын ұйымдастырудың қажетсініп тұрғанын айта кету керек.

Оқулық демекші, соңғы жылдары посткеңестік елдерде өздерінің мемлекеттік оқу бағдарламаларын жасап оқу процесіне енгізуі және латын әріпін қолдануына (Өзбекстан, Түркіменстан) байланысты ол елдердегі қазақ жастары да кириллица жазуын білмейтін болады. Сондықтан оралман студенттердің оқытудағы бірінші мәселе-жазу болмақ.

Ал, қытайдан келген қазақ жастары үшін айтқанда, олар тек жазуды ғана үйреніп қалмастан, оқулықтардағы терминдердің баламасын түсінуіне тура келеді. Себебі, қытайша оқыған балалар қытайша терминдерді үйренген. Қытай әрқандай интернационалдық терминдерді өз тіліне аударып қолданады. Сондықтан Қазақстан оқулықтарында қолданылатын қазақша-интернационалдық терминнің баламасын табудың өзі оңайға түспейді. Оның үстіне, Қытайда әдебиеттерді қытай тілінен ұлттық тілдерге аударудың өзі әбден саясиленген. Мысалы, қытайшадан қазақшаға тұрақты атау терминдерді аудару жөнінде «қазақша баламасын тауып қолдану, болмаса қытайша атауды қолдану керек» деген принцип бекітілген.

Сол бойынша аударылған оқулықтармен білім алған қазақ оқушылары, әдетте мектептерінде қолданылып жүрген интернационалдық терминдерді қытай тілі бойынша оқып үйренеді. Сондықтан олар Қазақстанда оқулықтарда қолданылатын жай атауларды түсіне алмай дал болады.

Осы сияқты жаратылыстық және қоғамдық пәндердің терминдері де қытайша атауы бойынша қазақшаға аударылған.

Демек, Қытайда аударма саласында жүргізіліп отырған қытайландыру саясаты, ондағы қазақ жастарының іргелі пәндер ұғымын, ғылыми түсініктерін қытай тілінде қалыптастырып жіберген. Сондықтан Қытайдан келген оралман жастар қазақстандық оқулықтарды оқығанда тұрақты атаулар мен терминдердің баламасын түсіне алмай қиналады. Бұған қарап қытайдан келген студенттердің білім деңгейі төмен деуге болмайды. Іс жүзінде қытайдың білім беру сапасы әлемнің алдыңғы қатарында. Олардың бастауыш мектептерінен бастап толық күн сабақ өтіледі және екі сағаттық үй тапсырмасы беріледі, үй тапсырмасын әр күні ата-анасы тексеріп қол қойып жіберуі керек. Мектептерде тәртіп қатаң, емтихан ашық әрі әділ жүргізіледі, емтихан нәтижесінде әрқандай сыртқы фактор әсер ете алмайды. Жоғары оқу орындарына түсуде сондай.

Отанына қайтып оралған оралман студентер «өз елім» деп аңсап келгенде, өз елінде өзін жат сезінеді. Бұл біздің тұрғылықты студенттерімізге де байланысты. Олар өзге елден келген қазақ студенттерге «оралман» немесе сол елден келген азаматтар деп жатырқай қарайды. Бұл олардың біздің ортамызға қалыптасып, бейімделуіне кері әсерін тигізеді. Дегенмен, қазір тұрғылықты студенттердің де көзі үйренген секілді. Олар бір бірімен араласып бір-бірінің тілін табуда.

Дана халқымыз «өсер елдің баласы бірін-бірі батырым деп» бекер айтпаған шығар деп ойлаймыз.

Торманов Н.Т., Тулеуханов С.Т., Аблайханова Н.Т., Кулбаева М.С. Дамыта оқыту технологиясын физиология, биофизика және хронобиология пәндерінде қолдану жолдары.....	136
Аблайханова Н.Т., Тусупбекова Г.А., Аблайханова Н.Т., Басығараев Ж.М., Атанбаева Г.Қ., Жаманбаева Г.Т. Кредиттік оқыту жүйесінде оқыту үрдісінің тиімділігін арттыру мәселелері.....	139
Ыдырыс Ә., Абылайханова Н.Т., Мухитдинова Т.М., Тусупбекова Г.А., Аблайханова Н.Т., Басығараев Ж.М. Шет елден келген студенттерді университет жүйесінде бейімдеу мәселелері.....	140 ✓
Торманов Н.Т., Аблайханова Н.Т., Уршеева Б.И. Сөз – білім сапасын арттырудың кепілі	142
Жубаназарова Н.С., Мухитдинова Т.М. Методы совершенствования самостоятельной работы студентов в условиях кредитной системы обучения.....	143
Еланцев А.Б., Щецова Е.В., Аблайханова Н.Т. Проблемы подготовки биологов при дистанционный форме обучения	144
Еланцев А.Б., Маутенбаев А.А., Атанбаева Г.К., Құрманалиев С.Қ. Использование методов дистанционного образования в подготовке специалистов по специальности «Физическая культура и спорт»	145
Mautenbaev A.A., Suleimenova R.A., Moldakhanova L., Bekebayeva M. O. Results for the use of case-study method in teaching «Zoology» secondary schoolchildrens	146
Тусупбекова Г.А., Аблайханова Н.Т., Тулеуханов С.Т., Абылайханова Н.Т., Уршеева Б.И., Ыдырыс А., Ахметова А.Б. Инновациялық іс-әрекетті педагогтың жүзеге асыру ерекшеліктері.....	147 ✓
Тусупбекова Г.А., Аблайханова Н.Т., Атанбаева Г.Қ., Абылайханова Н.Т., Уршеева Б.И., Ыдырыс Ә. Білім беру сапасын бағалауды құзыреттілік тұрғыдан қарастыру.....	150 ✓
Тусупбекова Г.А., Аблайханова Н.Т., Кулбаева М.С., Абылайханова Н.Т., Атанбаева Г.К., Кульмаханбетова Т.К. Специфика использования системного дистанционного обучения	152
Тусупбекова Г.А., Аблайханова Н.Т., Кулбаева М.С., Абылайханова Н.Т., Кульмаханбетова Т.К. Содержание научно-исследовательской работы студентов	154
Ерназарова Г.И., Нармұратова М.Х. Мектеп оқушыларының ғылыми-практикалық конференциясын ұйымдастыру технологиялары	157